

Arkivsaksnr.:
2021/13015

Dokumentdato:
02.09.2024

Styre:
Universitetsstyret

Styresak:
63/24

Møtedato:
12.09.2024

ORIENTERINGSSAK: Etatsstyring 2024. Tilbakemelding til Universitetet i Bergen

Henvisning til bakgrunnsdokumenter

- [Styresak 6/23 Tildelingsbrev 2023](#)
- [Styresak 17/24 Årsrapport for UiB 2023](#)

Saken gjelder

Etatsstyringsmøtet mellom Kunnskapsdepartementet (KD) og UiB ble avholdt 31. mai 2024. På bakgrunn av dialogen i møtet, universitetets årsrapport for 2023 og resultatrapporteringen til Database for høyere utdanning (DBH), har departementet gitt sin endelige tilbakemelding til UiB. Tilbakemelding er vedlagt.

Etter KDs oppfatning redegjør Universitetet i Bergen (UiB) oversiktlig og godt for hvordan det arbeides med å nå målene i utviklingsavtalen. Samtidig mener KD at analyser av effekter av rapporterte tiltak kan videreutvikles.

KD legger i sin tilbakemelding vekt på at UiB har en tydelig profil som internasjonalt forskningsuniversitet med stor faglig bredde både innen forskning og utdanning. "UiB tilbyr forskningsbaserte utdanninger av høy faglig kvalitet, og bidrar til å utdanne kandidater innenfor et bredt spekter av fagområder som er viktige for å dekke samfunnets kompetansebehov", skriver KD.

Det påpekes i brevet fra KD at UiB er en aktiv bidragsyter til et kunnskapsbasert offentlig ordskifte, gjennom en rekke partnerskap, nettverk og formidlingsarenaer. Universitetet har styrket tilbudet innen etter- og videreutdanning. Gjennomføringsgraden på master er god, mens det fremdeles er rom for forbedring på bachelornivå.

KD påpeker videre at UiB

- har god måloppnåelse på utviklingsavtalen
- utmerker seg med høy andel utvekslingsstudenter og internasjonale sampublikasjoner sammenlignet med det nasjonale
- snittet

Samtidig påpeker KD at UiB

- har potensial til å øke deltakelsen i Horisont Europa
- har synkende resultater i Forskningsrådet, både i antall innsendte søknader og i tildelinger.

I sin tilbakemelding viser KD også til at UiB ikke har rapportert i henhold til rapporteringskravene for kapittel IV Styring og kontroll, Del 1. Departementet ber derfor om at UiB rapportere i tråd med rapporteringskravene i årsrapporten for 2024.

I det følgende gis en kort kommentar til departementets punkter for forbedring.

Horisont Europa og Forskningsrådet

Universitetets fagmiljøer er avhengig av god finansiering og internasjonalt samarbeid for å ivareta UiB-strategiens mål om forskning på høyt, internasjonalt nivå.

Flere forhold gjør at UiB har særlig prioritering i arbeidet mot Forskningsrådet og Horisont Europa: synkende resultater i Forskningsrådet, nedgang endret finansieringsmodell for UH-sektoren, signaler om svakere vekst i grunnbevilgningen og endringer i Forskningsrådets finansieringsordninger. Det er observert betydelig nasjonal og lokal nedgang i søknadsaktiviteten til forskerprosjekt i Forskningsrådet.

UiB har i 2024 startet en større gjennomgang og analyse av hvordan organisasjonen arbeider for gjennomslag i Forskningsrådet og Horisont Europa. Arbeidet skal munne ut i en rapport til Universitetsstyret våren 2025 med anbefalinger av tiltak og virkemidler for styrket eksternfinansiert forskning. Konkret skal utvalget vurdere tiltak for å mobilisere og øke tilslaget til følgende forskningsarenaer:

- Fremragende forskning på frie forskerdrevne arenaer. Pilar 1 i Horisont Europa, FRIPRO og forskerprosjekt for tidlig-karriere-forskere.
- Arbeid for økt tilslag i tematiske og utfordringsdrevne utlysninger/finansieringsordninger. Pilar 2 i Horisont Europa.

Gjennomstrømming på bachelornivå

Å øke gjennomstrømmingen i bachelorutdanningene har vært et høyt prioritert mål, med særlig fokus på første studieår og effektene av at studentene får en god start på studietiden. Sentralt i arbeidet er prinsippet om at studentene skal oppleve tidlig faglig og sosial integrering slik at de beholder motivasjonen inn i studiene.

UiB har flere ordninger som skal styrke kvalitet og gjennomstrømming på bachelornivå og som forventes vil virke positivt for gjennomstrømmingen

- UiBtreet gir nye studenter en tilpasset sjekklister for praktiske gjøremål, i tillegg til en veiviser til ulike tjenester og informasjon,
- UiB Universell har tjenester bygger opp om et læringsmiljø der alle studenter skal føle seg velkomne, og kan delta på en fullverdig måte i studier.
- Mangfoldsprosjektet med støtte fra Helsedirektoratet og i samarbeid med Sammen, lager lavterskeltilbud for nye studenter.
- Egne studieforberedelsesdager har vært et vellykket tiltak med stor oppslutning
- Eget kompetanseutviklingsprogram for nye studiekonsulenter.

Universitetsdirektøren sine kommentarer

Tilbakemeldingen fra KD gir etter universitetsdirektørens vurdering en dekkende beskrivelse av UiBs resultater og utfordringer i 2023. Målene i utviklingsavtalen vil være sentrale for gjennomføringen av universitetets strategi. Tiltakene som iverksettes for å nå målsettingene vil følges opp både gjennom egne styresaker og i framtidige årsrapporter.

Etter universitetsdirektørens oppfatning er omtalen av temaet Styring og kontroll dekket i årsrapporten, men UiB vil i årsrapporten for 2024 tilpasse omtalen av rapporteringskravenes kapittel IV Styring og kontroll, Del 1 slik at den er helt i samsvar med departementets mal.

Forslag til vedtak:

Universitetsstyret tar departementets tilbakemelding til etterretning.

Tore Tungodden
universitetsdirektør

02.09.2024/Steinar Vestad/Ingar Myking

Vedlegg:
Etatsstyring 2024. Departementets tilbakemelding

Universitetet i Bergen
Postboks 7800
5020 BERGEN

Deres ref

Vår ref

Dato

24/513-

24. juni 2024

Etatsstyring 2024: Endelig tilbakemelding

Vi viser til årsrapport for 2023 og etatsstyringsmøtet 31. mai 2024.

Vedlagt er departementets endelige skriftlige tilbakemelding. Departementet forventer at institusjonen setter i verk nødvendige tiltak for å følge opp tilbakemeldingen.

Med hilsen

Maria Tagmatarchi Storeng (e.f.)
ekspedisjonssjef

Stig Øvrebø
rådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi: Riksrevisjonen

Postadresse
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo
postmottak@kd.dep.no

Kontoradresse
Kirkeg. 18
www.kd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
872 417 842

Avdeling for eierskap i
høyere utdanning og
forskning

Saksbehandler
Stig Øvrebø
22 24 73 68

Etatsstyring 2024

Tilbakemelding til Universitetet i Bergen

Dato og versjon:

24. juni 2024 – endelig tilbakemelding

1. Overordnet vurdering av resultater på sektormålene – institusjonens bidrag til måloppnåelsen

Universitetet i Bergen (UiB) har en tydelig profil som internasjonalt forskningsuniversitet med stor faglig bredde både innen forskning og utdanning. UiB tilbyr forskningsbaserte utdanninger av høy faglig kvalitet, og bidrar til å utdanne kandidater innenfor et bredt spekter av fagområder som er viktige for å dekke samfunnets kompetansebehov.

UiB er en aktiv bidragsyter til et kunnskapsbasert offentlig ordskifte, gjennom en rekke partnerskap, nettverk og formidlingsarenaer. Universitetet har styrket tilbudet innen etter- og videreutdanning. Gjennomføringsgraden på master er god, mens det fremdeles er rom for forbedring på bachelornivå.

2. Måloppnåelse på utviklingsavtalen

Overordnet

UiB har god måloppnåelse på utviklingsavtalen. Universitetet utmerker seg med høy andel utvekslingsstudenter og internasjonale sampublikasjoner sammenlignet med det nasjonale snittet. Samtidig har UiB potensial til å øke deltakelsen i Horisont Europa, som er et satsingsområde for universitetet. UiB har også synkende resultater i Forskningsrådet, både i antall innsendte søknader og i tildelinger. UiB redegjør oversiktlig og godt for hvordan det jobbes med å nå mål i utviklingsavtalen, men kan fortsatt videreutvikle analysen og vurderingene av effekten av de rapporterte aktivitetene.

Mål 1 – Videreutvikle UiB som et internasjonalt sterkt forskningsuniversitet basert på langsiktig og grunnleggende forskning

UiB rapporterer om gode resultater og målrettet arbeid for å forsterke UiBs forskningsposisjon nasjonalt og internasjonalt. UiB har blandede resultater innen eksterntfinansiering i 2023. Det er samlet sett en økning i tildelinger fra EU og andre bidrags- og oppdragsinntekter, mens tildelinger fra Forskningsrådet går ned. Det har vært betydelig nedgang i antall søknader sendt inn til European Research Council (ERC), særlig innen Starting Grants. Det er også nedgang i antall søknader sendt inn til Forskningsrådet og suksessraten er lavere enn tidligere. Styret informerte om at de ser med bekymring på den lave søknadsaktiviteten og har iverksatt tiltak, særlig for å støtte forskere tidlig i karrieren. Styret mener det er behov for å bygge en sterkere kultur for å søke eksternt finansiering og har satt ned et sentralt forskningsutvalg som skal jobbe med dette.

Departementet vurderer at måloppnåelsen er god og deler styrets syn om at det er potensial for forbedring på styringsparameterne om økt gjennomslag i virkemidler for fremragende forskning og tematiske og utfordringsdrevne utlysninger. Departementet merker seg at UiB har iverksatt flere tiltak for å øke antall søknader om ekstern finansiering. Det jobbes blant annet med å bygge sterke forskningsmiljøer som støtteapparat for søkere og prosjektledere, og å styrke kompetansen innen forskingsledelse. Det er positivt at UiB vektlegger internasjonalisering både i og utenfor Europa og jobber strategisk og aktivt langs flere spor for å sikre god måloppnåelse, i tråd med forventningene i tildelingsbrevet.

Mål 2 – Utdanne kandidater som kan forme morgendagens samfunn, arbeids- og næringsliv med perspektiver fra ulike fagområder

UiB har stor faglig bredde i utdanningstilbudet og rekrutterer studenter til et bredt spekter av utdanninger. Rekrutteringen til en del mindre fag, særlig innenfor historisk-filosofiske fagområder, er imidlertid svak selv om situasjonen har bedret seg noe i 2024. UiB jobber med å legge til rette for økt faglig bredde i gradene, blant annet ved å gjøre det enklere å velge frie emner utenfor eget studieprogram. UiB har også styrket tilbudet om tverrfaglige utdanninger. Det har også vært stor økning i omsetningene og tilbudet innenfor etter- og videreutdanning (EVU) de siste årene. Samtidig opplyste styret i møtet om at det er viktig å ha tilstedeværelse på campus for å sikre godt samspill mellom forskning og utdanning. UiB ligger stabilt over det nasjonale snittet på gjennomføring på master. Gjennomføring på bachelor har økt noe, men UiB ligger fremdeles et stykke under landsgjennomsnittet og lavere enn flere andre sammenlignbare institusjoner.

Departementet legger merke til at UiB har satt inn tiltak for å opprettholde bredden i utdanningstilbudet og øke rekrutteringen til de mindre utdanningene, og samtidig sikre økonomisk bærekraftig drift. Både den nye inntektsfordelingsmodellen og en revisjon av studieporteføljen ved Det humanistiske fakultet skal bidra til dette. UiB har også jobbet godt med å inkludere digitalisering og digital kompetanse i utdanningene, blant annet gjennom mikroemner som tilbys alle ansatte og studenter. Departementet merker seg at UiB jobber med å bedre gjennomstrømningen på bachelorutdanningene, samtidig som universitetet etterstreber å ha balanse mellom fleksibilitet og gjennomføring i utdanningene.

Mål 3 – Være en aktiv deltaker i en demokratisk samfunnsutvikling gjennom forskningsformidling og kunnskapsoverføring i hele samfunnet

Et viktig virkemiddel for UiBs kjernevirksomhet er masterplan for areal, som skisserer fremtidige behov og legger til rette for rehabilitering av eksisterende bygg og for nybygg. UiB har store planer for videreutvikling av bygningsmassen i årene som kommer. Det er særlig behov for å rehabilitere realfags- og fysikkbyggene og få på plass et nytt bygg til Griegakademiet. Samtidig må sektoren belage seg på lavere nivå i statlige tildelinger i årene fremover. Styret informerte i møtet om at de har forståelse for og har tatt innover seg at det er andre økonomiske rammebetingelser nå, blant annet ved å bruke egne midler på rehabilitering av bygg. Styret mener det er en utfordring at areal tar en større del av de interne ressursene enn tidligere.

Departementet ser det som positivt at UiB setter ned en arbeidsgruppe som skal gå gjennom universitetets leiekostnader og vurdere muligheter for arealeffektivisering. I møtet viste departementet til egne pågående prosesser for de nevnte byggeprosjektene. Ev. tildelinger av midler til eksisterende og nye bygg vedtas av Stortinget gjennom ordinære budsjettprosesser.

UiB har over tid jobbet med strategiske virkemidler innen innovasjon, blant annet gjennom kunnskapsklyngene og teknologioverføringsselskapet VIS. Samtidig er det en utfordring at det ikke er nok søknader om innovasjonsmidler og nye forretningsidéer, både fra studenter og ansatte. Derfor jobbes det med å vurdere virkemiddelbruken for å oppnå ønskede resultater. Styret informerte i møtet om at UiB sammen med NTNU posisjonerer seg for å søke på den planlagte utlysningen av nye kunnskaps- og innovasjonsnettverk innenfor havforskning under Det europeiske instituttet for teknologi og innovasjon (EIT). Om de lykkes, kan de etablere den første nordiske noden i dette virkemiddelet. Departementet ser frem til å følge med på utviklingen fremover.

3. Andre saker

Sak 1 – Forvaltning

UiB hadde pr. 31.12.2023 totale avsetninger av bevilgninger fra Kunnskapsdepartementet på 2,8%. Etter departementets vurdering er avsetningene på et lavt nivå, selv om det har vært en økning fra året før. UiB informerte i møtet om at de opplever å ha god kontroll på totaløkonomien ved universitetet, men er bekymret for den fremtidige utviklingen i sektoren og hos enkelte fakulteter ved egen institusjon. Endrede rammebetingelser gjør at de er mer sårbare for uforutsette situasjoner. Styret opplever at det er høyere bevissthet rundt viktigheten av å ha god økonomistyring i hele organisasjonen nå enn tidligere. Departementet ber om at UiB har et særlig fokus på økonomistyring for å sikre en tilfredsstillende økonomisk utvikling i tiden fremover.

UiB har siden 2019 vært underlagt lov om nasjonal sikkerhet (sikkerhetsloven). Uavhengig av om virksomheten har skjermingsverdige verdier skal virksomheten jf. virksomhetssikkerhetsforskriftens § 3 etablere et styringssystem for sikkerhet. Styret informerte i møtet om at første del av styringssystem for sikkerhet ble vedtatt våren 2024 og andre del vil være klart høsten 2024. Departementet informerte om at dokumentasjon på styringssystemet kan sendes til departementet dersom UiB ønsker å få autorisert virksomhetsleder for deretter å kunne autorisere egne ansatte til å håndtere sikkerhetsgradert informasjon.

Departementet legger merke til at UiB har styrket arbeidet med informasjonssikkerhet og personvern. Departementet forventer at anbefalingene om informasjonssikkerhet og personvern i brev til UiB fra Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse følges, og vil følge dette opp i etatsstyringen neste år. Vi forventer at UiB aktivt bruker Riksrevisjonens rapport om informasjonssikkerhet i forskning innenfor kunnskapssektoren i arbeidet.

Departementet forventer for øvrig at UiB til enhver tid har systemer og rutiner for å sikre at universitetet følger gjeldende regelverk innen forvaltning, styring og økonomi.

Sak 2 – Ny UH-lov

Stortinget har vedtatt ny universitets- og høyskolelov, som vil tre i kraft 1. august 2024. Departementet forventer at UiB setter seg inn i den nye loven og hvordan den skal forstås og at UiB tilpasser sin praksis og sitt regelverk til den nye loven. Departementet forutsetter også at UiB setter seg inn i hvilke særlige utfordringer i universitets- og høyskolesektoren loven er ment å løse, og hvilke forventninger departementet og Stortinget har til endringer i praksis og bedre samordning mellom institusjonene. Det vises til brev fra departementet datert 11. mars 2024 til universiteter og høyskoler om avklaringer og forventninger i forbindelse med ny lov.

Sak 3 – Avvik i rapportering

Departementet viser til vedlegget *Rapporteringskrav for årsrapport 2023* til tildelingsbrevet for 2023. UiB har ikke rapportert i henhold til rapporteringskravene for kapittel IV Styring og kontroll, Del 1: Rapportering om styring og kontroll. Departementet ber UiB rapportere i tråd med rapporteringskravene i årsrapporten for 2024.

4. Innmeldte saker

SAK 1 – UiBs ambisjoner for kvalitet i forskning og utdanning

UiB ønsker fortsatt dialog om hvordan forskningssystemet skal se ut i fremtiden, som er tema for den kommende stortingsmeldingen om forskningssystemet. For UiB er det viktig at den kommende stortingsmeldingen om forskningssystemet beskriver roller, arbeidsdeling og samarbeid mellom aktørene, institusjonene og sektorene i systemet, inkludert Forskningsrådets sentrale rolle og ansvar. UiB mener det er viktig at systemmeldingen viser at forskningssystemet, gjennom universitetene, henger sammen med utdanningssystemet.

Departementet har hatt to innspillsrunder til arbeidet med stortingsmeldingen om forskningssystemet, hvor det har kommet mange gode innspill. Den andre innspillsrunden hadde frist 2. mai, og vi vil nå sette oss inn i de over 100 innspillene som har kommet, deriblant innspillet fra UiB. Det har vært viktig for det videre arbeidet å få innspill fra berørte parter tidlig i prosessen. Departementet er opptatt av å ha en videre dialog om problemstillingene som tas opp i meldingen, også i tiden fremover.

SAK 2 – Status økonomi – innføring av ny inntektsfordelingsmodell for UiB

UiB nedsatte våren 2024 et internt utvalg som har kommet med anbefalinger om hvordan universitetet skal følge opp innføringen av nytt finansieringssystem for universiteter og høyskoler fra 2025. Universitetsstyret har vedtatt en ny intern fordelingsmodell basert på utvalgets anbefalinger. UiB har valgt å etablere egne resultatindikatorer for forskning fra utvalgte kilder i EU og Forskningsrådet, og å beholde måltall for rekrutteringsstillinger. UiB opplever å ha god styring av totaløkonomien, men ser at konsekvensene av mange år med rammekutt og redusert lønns- og priskompensasjon representerer en økende utfordring for fakultetene.

Departementet merker seg at UiB har utarbeidet en intern fordelingsmodell som tar hensyn til viktige prioriteringer for universitetet, som å fortsatt vektlegge indikatorer for forskning. Dette er helt i tråd med intensjonen med endringene i finansieringssystemet. Målet med endringene er å gi institusjonene mer tillit, handlingsrom og ansvar til å selv disponere

mellom de ulike formålene for å nå målene som er satt for sektoren og den enkelte virksomhet.

SAK 3 – Større byggeprosjekter

UiB har en masterplan for areal med store utviklingsprosjekter som det er viktig for universitetet å sikre fremdrift i. De sentrale prosjektene for øyeblikket er nytt bygg til Griegakademiet og Nygårdshøyden sør. Det er gjennomført en KS2 av Griegakademiet, men oppstartsbevilgning er ikke vedtatt av Stortinget. Prosjektet for utvikling av Nygårdshøyden sør innebærer rehabilitering av Fysikkbygget og Realfagsbygget. Den tekniske levealderen for byggene er passert og det er behov for å rehabilitere denne delen av campus. UiB har løpende dialog med KD om prosjektet og har mottatt oppdragsbrev fra KD som gir universitetet mandat til å arbeide videre med prosjektet i henhold til statens prosjektmodell. UiB har ansvar for De kulturhistoriske samlingene. På grunn av byggets tilstand er det besluttet å stenge bygget i påvente av totalrehabilitering. UiB har i 2024 startet et prosjekt for sikring, konservering og tømning av bygget, som er planlagt ferdigstilt i 2027.

Departementet viser til egne prosesser for de nevnte byggeprosjektene. Departementet merker seg at UiB planlegger å gjøre deler av de kulturhistoriske samlingene tilgjengelige for publikum gjennom ulike formidlingskanaler i forbindelse med universitetets 200 års jubileum i 2025. UiB har et viktig forvaltningsansvar for arkeologisk materiale fra Vestland og Sunnmøre, og det er positivt at UiB vil sette inn tiltak for å formidle kulturarven til offentligheten i perioden museumsbygget er stengt.

SAK 4 – Resultater og ambisjoner digitalisering og kunstig intelligens

UiB har styrket koordinering og samarbeid på forskning og utdanning innen kunstig intelligens gjennom en rekke initiativer, både på tvers av organisasjonen og med samarbeidspartnere utenfor. UiB tilbyr siden høsten 2022 en pakke med mikroemner for alle studenter og ansatte innen digital forståelse, kunnskap og kompetanse. UiB har i tillegg etablert nye tverrfaglige studieprogram med stort innslag av IKT etter initiativ fra fagmiljøene. UiB har også en rekke tiltak knyttet til digitale lærings- og undervisningsformer. Det er satt i gang en satsing på informasjonssikkerhet, som vil fortsette i 2024.

Departementet legger merke til at UiB jobber bredt med digitalisering og kunstig intelligens på tvers av fagmiljøer. Det er positivt at UiB kan vise til mange konkrete tiltak innenfor digital kompetanse. Dette er i tråd med forventningene i handlingsplanen for digital omstilling i høyere utdanning og forskning, som Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse har ansvar for. Handlingsplanen er en oppfølging av *Strategi for digital omstilling i universitets- og høyskolesektoren 2021-2025*.

5. Deltakere etatsstyringsmøte

KD	UiB
Maria Tagmatarchi Storeng, ekspedisjonssjef	Margareth Hagen, rektor
Stig Øvrebø, rådgiver	Tore Tungodden, direktør
Øydis Hagen, seniorrådgiver	Herlof Nilssen, styremedlem
Susanne Sollie, fagdirektør	Inga Berre, styremedlem
Katja Evjen, rådgiver	Jørgen Melve, styremedlem
	Victor Rovira Botnevik, styremedlem
	Ingrid Ovidia Moe Telle, styremedlem